مجلـه‌ی توسـعه‌ی آمـــوزش در علـوم پزشـــکی
دوره‌ی ۸، شماره ۱۷، بهار ۹٤ ، صفحات ۲۹ تا ۳۷

مهارت‌ها و عادت‌های مطالعه‌ی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان و برخی عوامل مرتبط با آن

دکتر یدالله زارع زاده[۱] ، مسعود رسول آبادی[۲]

نویسنده مسوول :سنندج، دانشگاه علوم پزشکی کردستان rasolabady@gmail.com

دریافت: ۹۳/٦/۲۵ پذیرش: ۹۳/۷/۲۷

چکیده

زمینه و هدف: *عملکرد تحصیلی افراد متاثر از عوامل مختلفی است که یکی از این عوامل، عادات و مهارت‌های مطالعه می‌باشد. هدف مطالعه‌ی حاضربررسی عادات مطالعه‌ی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال تحصیلی ۹۲_۱۳۹۱بود .*

روش بررسی: *این مطالعه‌ی توصیفی – مقطعی بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ به تحصیل اشتغال داشتند، انجام شد.جامعه‌ی مورد مطالعه ۳۲٤ نفر تعیین گردید، اما در مجموع تعداد ۲٤۵ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. داده ها با استفاده از پرسشنامه‌ی استاندارد مطالعه Palsane & Sharma Study Habits Inventory (PSSHI) گردآوری و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. از آمار توصیفی برای ارائه فراوانی مطلق و نسبی متغیرها ، میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای کمی و از آزمون t مستقل ،ضریب همبستگی پیرسون وهمچنین از رگرسیون لجستیک جهت بررسی اثر عوامل مختلف بر روی عادات مطالعه استفاده شد.*

یافته ها: *میانگین نمره‌ی کل عادات مطالعه دانشجویان ۱۱/۱±٤۵/۸ از ۹۰ بود.میانگین نمره در دانشجویان دختر ۱۱/٤±٤٦/۱ و در دانشجویان پسر ۱۰/۸±٤۵/٤ بود که از نظر آماری اختلاف معنی داری بین این دو مشاهده نشد (t=۰/٦۲,p=۰/٤۹). مقایسه‌ی حیطه‌های مختلف عادت‌های مطالعه در دو "جنس "مختلف نشان داد که دانشجویان دختر در حیطه‌ی یادداشت برداری (t=۲/٤٦ و p=۰/۰۱۵) و تندرستی(t=۲/۲۰ ، P=۰/۰۲۸) نسبت به دانشجویان پسر برتری داشتند. نتایج نشان داد که دانشجویانی که از کتاب و جزوه همزمان به عنوان منبع درسی استفاده می کنند در کلیه‌ی حیطه‌ها نسبت به دانشجویانی که فقط از کتاب یا جزوه استفاده می‌کنند از نظر عادت‌های مطالعه وضعیت بهتری دارند و این اختلاف از نظر آماری معنی‌دار بود(P=۰/۰۰۱).*

نتیجه گیری: *بررسی نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که وضعیت مهارت‌ها و عادات مطالعه‌ی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در حد متوسط بود که مشابه دانشجویان سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور است.ارایه‌ی یک واحد درسی تحت عنوان " مهارت‌ها وعادات مطالعه" در برنامه‌ی درسی دانشجویان پیشنهاد می‌شود.*

واژگان کلیدی: ***عادت‌های مطالعه، مهارت‌های مطالعه ،PSSHI ،دانشجویان علوم پزشکی***

مقدمه

در نظام آموزشی کنونی و حاکم بر دانشگاه‌ها، دانشجویان در انتهای‌هر نیم سال تحصیلی باانواع‌آزمون‌ها مواجه می‌شوند. این درحالی است که آن‌ها در مورد مهارت‌های مطالعه چیز بسیاری نمی‌دانند و در دوران تحصیل در دبیرستان به آنان آموزش خاصی در خصوص مهارت‌ها و عادات مطالعه داده نشده است. لذا دانشجویان امروز و دانش آموزان دیروز بر منوال گذشته به مطالعه می‌پردازند. بهبود و توسعه‌ی عملکرد تحصیلی فراگیران یکی از اهداف اصلی مراکز آموزشی می‌باشد؛ زیرا عملکرد تحصیلی افراد اساس موفقیت و پیشرفت در هر مقطعی محسوب می‌گردد. عملکرد تحصیلی

۱- **دکتری آموزش پزشکی**، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت کردستان و مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی کردستان

۲- کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی ، دانشگاه علوم پزشکی کردستان

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

افراد متاثر از عوامل مختلفی است که یکی از این عوامل، عادات و مهارت‌های مطالعه افراد می‌باشد (۱). مهارت‌ها یا راهبردهای مطالعه شامل افکار و رفتارهای نهان و آشکاری است که با موفقیت در یادگیری مرتبط هستند و می‌توانند از طریق مداخلات آموزشی تغییر یابند (۲). همچنین این مهارت‌ها یا استراتژی‌ها به صورت هر فعالیت شناختی، عاطفی یا رفتاری که فرآیند ذخیره، بازیابی و استفاده از دانش یا آموخته ها را تسهیل می‌نماید، تعریف شده است (۳). فعالیت مرتبط با فاکتور شناختی شامل مشخص نمودن موارد ترجیحی یا مورد علاقه‌ی فرد است. اجزای عاطفی فرآیند مطالعه عبارت از کنترل اضطراب و اجتناب از تعلل یا مسامحه است. یادداشت برداری، برجسته نمودن اطلاعات و مرور مجدد اطلاعات عوامل رفتاری می‌باشد (٤). از طرفی مطالعات متعدد نشان داده است که نارسایی در مهارت‌های یادگیری و مطالعه می‌تواند تمامی مزایای یک محیط آموزشی مطلوب و حتی قابلیت‌های هوشی، شخصی و سلامت جسمی ـ روانی افراد را به طور منفی تحت شعاع خود قرار دهد و از طرف دیگر در صورت کارآمدی می‌تواند بسیاری از نارسایی‌های احتمالی در محیط‌های آموزشی و یا حتی کاستی در انگیزش تحصیلی و سلامت جسمی ـ روانی را که می‌تواند تاثیر مطلوبی بر عملکرد تحصیلی فرد داشته باشد را تعدیل یا جبران کند (۵). به عقیده‌ی محققان، عادت‌ها و مهارت‌های مطالعه قابل آموزش بوده و می‌توان آن‌ها را آموخت (٦)، در سال‌های اخیر این مقوله به عنوان یکی از عوامل تاثیرگذار بر وضعیت آموزشی فراگیران مورد توجه قرار گرفته است. فالک در مطالعه‌اش که در امریکا و در سال ۲۰۰٦ انجام داد با بررسی عادات مطالعه دانشجویان مقطع کارشناسی نشان داد که ناکافی بودن مهارت‌های مطالعه در افت تحصیلی دانشجویان موثر است.(۷). افت تحصیلی دانشجو یکی از مشکلات عمده مراکز آموزش عالی کشور است که نه تنها باعث اتلاف وقت و هزینه های جاری این مراکز می‌شود، بلکه باعث ایجاد مسایل و مشکلات روحی و اجتماعی برای دانشجویان نیز می‌گردد (۸). نقص در مهارت‌های یادگیری و عدم آشنایی با روش های موثر و کارآمد مطالعه در شکست تحصیلی دانشجویان موثر است (۹). بطور کلی می‌توان گفت که مطالعه‌ی ثمربخش تحت تاثیر دو عامل علاقه نسبت به مطالب مورد مطالعه وبه کاربرد فنون مطالعه می‌باشد. کاربرد بهتر فنون مطالعه سبب می‌شود مطالعه سریع‌تر، لذت‌بخش‌تر و آسان‌تر شود؛ درنتیجه علاقه به مطالعه افزایش یافته و با صرف زمان کوتاهتر مطالب بیشتری مطالعه شود. به‌کارگیری روش‌ها و مهارت‌های متنوع مطالعه در نقاط مختلف دنیا در یادگیری بهتر دانشجویان مورد تاکید قرار گرفته است (۱۰).

عادات و مهارت‌های مطالعه‌ی دانشجویان در داخل کشور هم مورد توجه قرار گرفته ومطالعاتی در این زمینه انجام گرفته است. ترشیزی و همکاران در مطالعه خود، مهارت‌ها و عادات مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بیرجند را مورد بررسی قرار دادند، یافته ها نشان داد که میانگین نمره - یعادات مطالعه دانشجویان (۷/۸۱±٤٥/۰۷) از ۹۰ (حداکثر نمره) بود. ۳۲/۸ درصد از دانشجویان عادات مطالعه ضعیف، ۳۱/۱ درصد متوسط، ١٤/۳ درصد خوب، و ۲۱/۸ درصد از آن‌ها عادات مطالعه عالی داشتند. بین میانگین نمره عادتهای مطالعه افراد و عملکرد تحصیلی آنها ارتباط مثبت، ضعیف و معناداری وجود داشت (r=۰/۲۲،P<۰/۰۰۱). همچنین بین برخی از حیطه‌های عادت‌های مطالعه افراد با جنس، مقطع تحصیلی، زمان مطالعه، زمان آمادگی برای امتحان، منابع مورد مطالعه و تحصیلات پدر ارتباط معنادار آماری وجود داشت؛ اما با محل سکونت، وضعیت تاهل و تحصیلات مادر ارتباط معنادار آماری به دست نیامد (۱۱). همچنین فریدونی مقدم و چراغیان، پژوهشی با هدف شناسایی عادت‌های مطالعه دانشجویان دانشکده پیرستاری آبادان و ارتباط آن با عملکرد تحصیلی انجام دادند که یافته‌های پژوهش نشان داد ، میانگین نمره‌ی عادات مطالعه‌ی دانشجویان (۱۱/٦±٤۸/۲٦) از ۸۸

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

(حداکثر نمره) بود. ۱۱/۳ درصد دانشجویان عادات مطالعه نامطلوب، ۸۰/۷ درصد نسبتا مطلوب، و ۸ درصد از آن‌ها عادات مطالعه مطلوب داشتند. بین میانگین نمره‌ی عادت‌های مطالعه افراد و عملکرد تحصیلی آن‌ها ارتباط مثبت، ضعیف و معناداری وجود داشت (r=۰/۲۷،P<۰/۰۰۱) . بین عادت‌های مطالعه افراد با ترم تحصیلی، سن، و وضعیت تاهل ارتباط معنادار آماری به دست نیامد(۱۲). روحانی و همکاران در مطالعه خود به بررسی مهارت های مطالعه دانشجویان دانشکده‌ی دندانپزشکی مشهد در سال تحصیلی ۸۸ـ۱۳۸۷ پرداختند. دراین مطالعه توصیفی – مقطعی، ۱۹۰ نفر از دانشجویان دانشکده‌ی دندانپزشکی مشهد مورد پژوهش قرار گرفتند. یافته های تحقیق نشان داد که دانشجویان آگاهی کافی از مهارت های مطالعه ندارند. بیشترین مشکل دانشجویان در زمینه‌ی به خاطر سپاری و یادآوری مطالب، تمرکز حواس و مدیریت زمان بود. همچنین دانشجویان بر مرور و دوره‌ی مطالب خوانده شده اصرار ندارند. ۵۸ درصد دانشجویان، با روش مطالعه‌ی فعلی خود بازده دارند؛ اما ۳۸ درصد دانشجویان با روش مطالعه فعلی خود احساس بازده کافی ندارند (۱۳).هدف مطالعه حاضربررسی مهارت‌ها و عادات مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال تحصیلی ۹۲ـ۱۳۹۱است.

روش بررسی

این مطالعه‌ی توصیفی – مقطعی بر روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ به تحصیل اشتغال داشتند، انجام شد. با در نظر گرفتن فراوانی عادات مطالعه‌ی ضعیف در مطالعات مشابه (۳۲ درصد) و فاصله‌ی اطمینان ۹۵ درصد و دقت ۰/۰۵ حجم نمونه با توجه به فرمول کوکران برابر ۳۲٤ نفر تعیین شد. روش نمونه گیری سیستماتیک بود؛ زیرا با این روش سهم هر دانشکده و رشته براساس تعداد دانشجویان مشغول به تحصیل رعایت می‌گردید. علی الخصوص در این روش پراکندگی نمونه ها رعایت می‌گردید.

داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌ی استاندارد مطالعه Palsane & Sharma Study Habits Inventory (PSSHI) گردآوری شدند. روایی و پایایی این پرسشنامه در مطالعات پیشین بررسی شده است .بررسی پایایی با روش باز آزمون (برروی ۲۰۰ دانشجو به فاصله ٤ هفته) و کسب r= ۰/۸۸و با روش بررسی ثبات درونی به روش دو نیم کردن (بر روی ۱۵۰ دانشجو) r= ۰/۵٦ و نیز روایی وابسته به معیار ۰/۷٤ گزارش شده است(۱۱) .همچنین در مطالعات پیشین اعتبار پرسشنامه مورد استفاده در این مطالعه ۰/٦۹، ۰/٦۷، ۰/۷٤ و ۰/۸۳ بوده است(٦).

پرسشنامه ها در نیمسال دوم سال تحصیلی ۹۲-۹۱ با مراجعه به امور کلاس‌ها در دانشکده‌های پزشکی، دندانپزشکی ، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی و بهداشت ومشخص کردن ساعات کلاس درس دانشجویان و هماهنگی با استاد پس از توضیح مختصر درباره‌ی هدف مطالعه به دانشجویان پرسشنامه‌ها بین آن‌ها توزیع گردید. دانشجویان ۲۵ دقیقه فرصت داشتند که به سووالات پرسشنامه پاسخ دهند.

پرسشنامه استاندارد مطالعه (PSSHI)حاوی ٤۵ سوال است که در ۸ حیطه شامل: مدیریت زمان(حداکثر نمره۱۰)،شرایط فیزیکی برای مطالعه (حداکثر نمره۱۲)، توانایی خواندن (حداکثرنمره۱٦)، یادداشت کردن (حداکثر نمره٦)،عوامل موثر در انگیزش یادگیری(حداکثر نمره۱۲)، حافظه(حداکثر نمره۸)، برگزاری امتحانات شامل آمادگی برای امتحان و استفاده از نتایج امتحان(حداکثر نمره۲۰) و تندرستی به معنی عادت‌های سالم تغذیه، خواب و وررزش (حداکثر نمره٦) طراحی شده و با توجه به دستور العمل پرسشنامه، برای پاسخ همیشه یا بیشتر اوقات‌نمره‌ی ۲، بعضی اوقات۱و به ندرت یا هرگز نمره صفر در نظر گرفته شده که به این ترتیب حداقل نمره کل صفروحداکثر آن ۹۰ می‌باشد و نمرات بالاتر بیانگر عادت‌های

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

خوب مطالعه است.

داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. از آمار توصیفی برای ارایه‌ی فراوانی مطلق و نسبی متغیرها ، میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای کمی استفاده شد . از t مستقل برای مقایسه‌ی متغیرهای کمی در دو گروه استفاده شد .ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی همبستگی بین متغیرهای کمی و آزمون اسپیرمن برای بررسی همبستگی بین متغیرهای رتبه ای استفاده شد. همچنین از رگرسیون لجستیک جهت بررسی اثر عوامل مختلف بر روی عادات مطالعه استفاده شد.

یافته‌ها

در مجموع تعداد ۲٤٥ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت (نرخ پاسخدهی ۷٥/٦ درصد). تعداد ۷۹ پرسشنامه به دلیل نقص اطلاعات مورد بررسی قرار نگرفتند که از این تعداد،۲۳ پرسشنامه مربوط به دانشکده‌ی پزشکی (تعداد کل ۹۰)،تعداد ۲٥ پرسشنامه مربوط به دانشکده‌ی پرستاری و مامایی (تعداد کل ۷۰)، تعداد ۲۱ پرسشنامه مربوط به دانشکده‌ی بهداشت (تعداد کل ۸۰) وتعداد ۱۰ پرسشنامه مربوط به دانشکده‌ی پیراپزشکی (تعداد کل۷۰) بود.تمامی پرسشنامه‌های مربوط به دانشکده‌ی دندانپزشکی (۱٤ عدد)حاوی اطلاعات کامل بوده و مورد بررسی قرار گرفتند. در این مطالعه ۱۲۷ دختر (٥۱/۸ درصد) و ۱۱۸ پسر (٤۸/۲ درصد) شرکت کردند. نتایج نشان داد که فقط ۱۳ نفر (٥/۳ درصد) متاهل و بقیه مجرد بودند.از نظر محل سکونت ۱۳٥ نفر (٥٥/۱ درصد) بومی و ۱۱۰ نفر (٤٤/۹) غیر بومی بودند.بیشترین تعداد دانشجویان یعنی ۱۰٤ نفر (٤۸/٤ درصد) در محدوده‌ی سنی ۲۱تا۲۲ سال بودند.همچنین ۱٦٥ نفر (٦۷/۳ درصد) در مقطع کارشناسی و ۸۰ نفر (۳۲/۷ درصد) در مقطع دکتری تحصیل می کردند.بیشترین تعداد ۷٦ نفر (۳۲/٦ درصد) در نیمسال تحصیلی ٦-٥ و کمترین تعداد ۳۸ نفر (۱٦ درصد) در نیمسال ۸-۷ تحصیل خود بودند.۱٦۰ نفر (٦٥/۳ درصد) مطالعه‌ی غیر درسی داشتند و ۸٥ نفر (۳٤/۷ درصد) نداشتند.بیشتر دانشجویان ۱۰۰ نفر (٤۰/۸ درصد) در زمان فرجه خود را برای امتحانات آماده می‌کردند. زمان مطالعه ۱٤۷ نفر (٦۰ درصد) از دانشجویان شامل صبح،عصر و شب بود.۱٦٦ نفر (٦۷/۸ درصد) از دانشجویان از کتاب و جزوه به عنوان منابع درسی استفاده می‌کردند.تحصیلات پدر ۷۰ نفر (۲۸/٦ درصد) از دانشجویان در سطح دانشگاهی بود در حالی که تحصیلات ۳۰نفر (۱۲/۲ درصد) از مادران دانشجویان در سطح دانشگاهی بود.

میانگین نمره‌ی کل عادات مطالعه‌ی دانشجویان ۱۱/۱±٤٥/۸ از ۹۰ بود. میانگین نمره در دانشجویان دختر ۱۱/٤±٤٦/۱ و در دانشجویان پسر ۱۰/۸±٤٥/٤ بود که از نظر آماری اختلاف معنی داری بین این دو مشاهده نشد(t=۰/٤۹، P=۰/٦۲).

مقایسه‌ی عملکرد تحصیلی دانشجویان نشان داد که دانشجویانی که معدل نیمسال آن‌ها ۱۳تا۱٤ بود، میانگین نمره‌ی کل عادات مطالعه‌ی آن‌ها ۱۲/٥±٤٤/۳ و دانشجویانی که معدل نیمسال آن‌ها ۱٦تا۱۷ بود، میانگین نمره کل عادات مطالعه ۱۰/٦±٤٥/۲ و برای دانشجویانی که معدل نیمسال آنها ۱۷تا۱۸ بود، میانگین نمره‌ی کل عادات مطالعه ۹/٥±٤٦/۱ بود.آنالیز واریانس نشان داد که اختلاف این سه گروه از دانشجویان از نظر آماری معنی دار بود(F=٤/۳، P=۰/۰۱٥) .

مقایسه‌ی "معدل نیمسال" دانشجویان با حیطه های مختلف عادت‌های مطالعه نشان داد که فقط در حیطه‌ی یادداشت برداری این رابطه معنی دار بود(P=۰/۰۱٦) .

رابطه‌ی میانگین و انحراف معیار نمرات دانشجویان در حیطه‌های مختلف عادات مطالعه به تفکیک متغیرهای جنس،محل سکونت، مقطع تحصیلی، معدل نیم‌سال، زمان آمادگی برای امتحان، منابع مطالعه و زمان مطالعه در جدول ۱ آمده است.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمرات دانشجویان در حیطه های مختلف عادات مطالعه به تفکیک برخی متغیرهای مورد مطالعه

متغیر		مدیریت زمان	وضعیت فیزیکی	توانایی خواندن	یادداشت برداری	انگیزش یادگیری	حافظه	برگزاری امتحانات	تندرستی
جنس	دختر	۵/۲۱±۲/۱۲	۷/٤٦±۱/۹۰	۷/۸٤±۲/٤٦	۳/۰۵±۱/٦۵	۵/۸۷±۲/۰۱	٤/۵۷±۱/٤۰	۸/۷۰±۲/۹۷	۳/۳۹±۱/۳۸
	پسر	۵/۲۲±۲/۰٦	۷/٦٦±۲	۷/۸۷±۲/۵۲	۲/۵۲±۱/۷۱	٦/۰۱±۱/۹٦	٤/۵٤±۱/۳۹	۸/٤۷±۳/۱۰	۳±۱/٤۰
		P=۰/۹۵۲	P=۰/٤۳۲	P=۰/۹۲٤	P=۰/۰۱۵	P=۰/۵۷۵	P=۰/۸۵٦	P=۰/۵٤۸	P=۰/۰۲۸
محل سکونت	بومی	۵/۲۰±۲/۰۱	۷/٦۱±۱/۸۳	۸/۱۳±۲/۳۵	۲/۷۷±۱/۷٦	۵/۸۷±۲/۰۲	٤/٦۰±۱/٤۱	۸/۵۷±۳/۰۲	۳/٤۲±۱/۳۸
	غیر بومی	۵/۲٤±۲/۱۹	۷/٤۹±۲/۰۸	۷/۵۱±۲/۳۵	۲/۸۲±۱/٦۲	٦/۰۲±۱/۹٤	٤/۵۰±۱/۳۷	۸/٦۲±۳/۰٦	۲/۹۲±۱/۳۹
		P=۰/۸٦٦	P=۰/٦۲۲	P=۰/۰۵٤	P=۰/۸۲۱	P=۰/۵۵۰	P=۰/٦۱۳	P=۰/۸۸٤	P=۰/۰۰۵
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۵/۰٦±۲/۰۹	۷/۵۳±۱/۹٤	۸/۰۷±۲/٤۱	۲/۸٦±۱/۷۱	۵/۹۲±۱/۹٤	٤/٦٤±۱/۳۹	۸/۷۸±۳/۰٤	۳/۳۸±۱/٤٤
	دکتری	۵/۵۵±۲/۰٤	۷/٦۱±۱/۹٦	۷/٤۰±۲/۵٦	۲/٦٦±۱/٦٦	۵/۹۷±۲/۰۸	٤/۳۸±۱/۳۹	۸/۲۰±۲/۹۹	۲/۸۲±۱/۲۵
		P=۰/۰۸٦	P=۰/۷٦٦	P=۰/۰٤۵	P=۰/۳۷۹	P=۰/۸۵۹	P=۰/۱۸۰	P=۰/۱۵٦	P=۰/۰۰۳
معدل نیمسال	۱۴-۱٤	٤/۷۲±۲/۰۸	۷/۲۰±۲/۱۷	۷/۷۵±۲/۸٤	۲/۷۵±/۵۵۱	۵/۸۲±۲/۳۷	٤/۳۷±۱/٦۱	۸/۲٤±۳/۲۸	۳/۰۳±۱/۳۷
	۱۶-۱۷	۵/۳۰±۲/۱۱	۷/٤۸±۱/۸٤	۷/٦۹±۲/٤۷	۲/٦۷±۱/۷۰	۵/۸٦±۱/۹۰	٤/٤۸±۱/۳۷	۸/۵٦±۲/۹٦	۳/۱٤±۱/٤۰
	۱۸-۲۰	۵/۵۷±۱/۵۳	۸/۲۳±۱/۷۱	۸/۸۱±۱/۸۵	۳/۵۵±۱/۵۵	٦/۲٦±۱/۸۲	۵/۰۷±۱/۰۹	۹/٤۲±۲/۸۵	۳/٦۵±۱/٤۰
		P=۰/۲۲۱	P=۰/۰٤۷	P=۰/۰٤۰	P=۰/۰۱٦	P=۰/۵۱۷	P=۰/۰٤۳	P=۰/۲۰۸	P=۰/۱۰۰
زمان آمادگی برای امتحان	طول ترم	٦/٦۰±۱/۷۷	۸/۲٤±۱/۷۰	۹/۰۲±۲/۲۷	۳/۵۵±۱/٦٤	٦/۵۱±۱/۹۷	٤/٦۹±۱/۳۳	۳/۵۰±۲/٦۸	۳/۵۰±۱/۳۱
	فرجه	٤/۹۲±۱/۸۷	۷/۵۸±۱/۷۷	۷/٦٦±۲/۳۳	۲/۵۵±۱/٤۸	٦/۰۳±۱/۷۰	٤/۵۳±۱/٤۲	۸/٤۹±۳/۰٤	۳/۳٤±۱/۳۲
	شب امتحان	۳/۹۳±۱/۷۸	٦/۵۵±۲/۱۷	٦/۷۰±۲/۳٦	۲/۲٤±۱/۸۳	٤/۹۱±۲/۱۰	٤/٤۵±۱/٤۷	۷/۵٤±۳/۱۰	۲/٦۵±۱/۵۲
		P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۱	P=۰/۵۹٤	P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۱
منابع مطالعه	کتاب	٦/۳۳±۲/۷۳	۸/۱٦±۲/٤۰	۹/۵۰±۱/۸۷	۲/۸۳±۲/٤۰	۵/۸۳±۱/۳۲	۵±۰/۸۹	۹/۵۰±۱/۳۷	۳/۳۳±۱/۲۱
	جزوه	٤/۲٦±۱/۹۹	٦/۸۰±۲/۱۱	۷/۰۸±۲/۵۲	۲/٤٦±۱/٦۹	۵/٤۰±۲/۱۰	٤/٦۷±۱/۵٦	۸±۳/۱٤	۲/۹۸±۱/۳٦
	هردو	۵/٦۰±۱/۹۸	۷/۸٦±۱/۷۸	۸/۱۳±۲/٤۲	۲/۸۰±۱/٦٦	٦/۱۷±۱/۹۲	٤/٤۹±۱/۳۵	۸/۷۹±۳	۳/۲۰±۱/٤۳
		P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۱	P=۰/۱۲۸	P=۰/۰۲۳	P=۰/٤۹۳	P=۰/۱۳۱	P=۰/۲۹۸
زمان مطالعه	صبح	۵/۸۰±۲/۳٤	۷/۷۰±۱/۱۵	۷/۸۰±۲/٤٤	۳/۵۰±۱/٤۳	۵/٦۰±۱/۷۱	۵/۱۰±۰/۸۷	۹±۲/۳۰	۲/٤۰±۰/۸٤
	عصر	٦/۵۰±۱/٤۳	۷/۸۰±۲/٦۱	۸/٤۰±۱/۸۹	۳/۹۰±۱/۵۹	۵/۸۰±۲/٤۸	۵/۱۰±۱/۹۷	۹/۹۰±۱/۸۵	٤/۱۰±۰/۹۹
	شب	٤/۸٦±۲/۱۵	۷/۱۹±۲/۱۱	۷/۳۹±۲/٦۸	۲/٤۸±۱/۵۳	۵/۵۵±۲/۰۲	٤/۳۸±۱/٤۷	۷/۹٦±۳/۱۰	۲/۹۷±۱/٤۲
	همه موارد	۵/۳۰±۲/۰۳	۷/۷۵±۱/۸۳	۷/۸۵±۲/۳۸	۲/۸٦±۱/۷۸	٦/۲۰±۱/۹۲	٤/۵۹±۱/۳۸	۸/۸۳±۳/۰٦	۳/۳۳±۱/٤۲
		P=۰/۰٦۳	P=۰/۲۱٦	P=۰/۱۹۱	P=۰/۰۲۹	P=۰/۱۱۳	P=۰/۲۲۱	P=۰/۰۸۷	P=۰/۰۱۳

مقایسه‌ی حیطه‌های مختلف عادت‌های مطالعه در دو "جنس "مختلف نشان داد که دانشجویان دختر در حیطه‌ی یادداشت برداری (t=۲/٤٦، P=۰/۰۱۵) و تندرستی (t=۲/۲۰، P=۰/۰۲۸) نسبت به دانشجویان پسر برتری داشتند.

این مقایسه همچنین نشان داد که از نظر "محل سکونت" دانشجویان غیر بومی در حطیه‌ی تندرستی وضعیت بهتری داشتند(t=۲/۸۱، P=۰/۰۰۵).ازنظر"مقطع تحصیلی"دانشجویان دکتری در حیطه‌ی تندرستی وضعیت بهتری نسبت به

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

دانشجویان کارشناسی داشتند (t=۲/۹۸، P=۰/۰۰۳) .نتایج نشان داد که متغیر "زمان آمادگی برای امتحان " با حیطه‌های "مدیریت زمان "(P<۰/۰۰۰۱،F=۳۹)،"وضعیت فیزیکی "(P<۰/۰۰۰۱،F=۱٤)،"توانایی خواندن "(P<۰/۰۰۰۱،F=۱۷/٦۸)" یادداشت برداری " (P<۰/۰۰۰۱،F=۱۲/۹۳)" انگیزش یادگیری "(P=۰/۰۰۰، F=۱۲/۲۵)" برگزاری امتحانات" (P=۰/۰۰۰، F=۷/۸٤) و "تندرستی"(P=۰/۰۰۰،F=۷/۱۱) از نظر آماری رابطه‌ی معنی داری داشت وبا حیطه‌ی "حافظه" رابطه معنی دار نبود.

نتایج نشان داد که دانشجویانی که از کتاب و جزوه همزمان به عنوان منبع درسی استفاده می‌کنند، در کلیه‌ی حیطه ها نسبت به دانشجویانی که فقط از کتاب یا جزوه استفاده می‌کنند از نظر عادت‌های مطالعه وضعیت بهتری دارند و این اختلاف از نظر آماری معنی دار بود(P=۰/۰۰۱).همچنین دانشجویانی که در طول ترم تحصیلی خود را برای امتحان آماده می‌کردند نسبت به دانشجویانی که فقط در زمان فرجه یا شب امتحان این کار را می‌کردند از نظر عادت‌های مطالعه در کلیه‌ی حیطه‌ها (به غیر از حیطه‌ی حافظه) وضعیت بهتری داشتند و این اختلاف از نظر آماری معنی دار بود(P<۰/۰۵).

بحث

در این مطالعه مهارت‌ها و عادت‌های مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان و برخی عوامل مرتبط با آن مورد بررسی قرار گرفت.بر اساس یافته‌های مطالعه میانگین نمره‌ی عادت‌های مطالعه‌ی دانشجویان در حد متوسط بود (٤۵ از ۹۰) وهمچنین میانگین نمره در دانشجویان دختر ٤٦/۱ و در دانشجویان پسر ٤۵/٤ بود که این یافته با یافته‌های اکثر مطالعات پیشین همخـوانی دارد (۱۹و۱۷و۱۳-٦،۱۱). یافته‌های مطالعه‌ی حاضر و همچنین مطالعات پیشین این نکته را خاطر نشان می‌سازد که وضعیت عادت‌های مطالعه دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی مطلوب نیست و با وضعیت عالی فاصله دارد،لذا کارشناسان آموزشی دانشگاههای علوم پزشکی باید به این نکته توجه بیشتری نمایند.

در حیطه‌های یادداشت برداری و تندرستی بین دانشجویان دختر و پسر رابطه معنی داری مشاهده شد (P=۰/۰۲۵،P=۰/۰۱۵) به‌طوری که وضعیت دانشجویان دختر در این دو حیطه از دانشجویان پسر بهتر بود، این یافته در راستای یافته‌های مطالعه‌ی ترشیزی و همکاران (۱۱) بود. در مطالعه کوشان،دانشجویان پسر در توانایی خواندن و حافظه وضعیت بهتری از دانشجویان دختر داشتند، ولی دخترها از نظر انگیزش یادگیری از پسرها بهتر بودند (٦).

در حیطه‌ی تندرستی بین دانشجویان بومی و غیر بومی تفاوت معنی داری مشاهده شد (P=۰/۰۰۵) به این معنی که وضعیت دانشجویان بومی از دانشجویان غیر بومی بهتر بود. به نظر می رسد وضعیت سکونت هم می‌تواند بر عادات مطالعه دانشجویان موثر باشد. در مطالعه‌ی نوریان و همکاران نمرات کسب شده در مهارت ها و عادات مطالعه، بر حسب وضعیت سکونت دانشجویان نشان داد که علی رغم عدم وجود اختلاف معنی دار در وضعیت های متفاوت محل سکونت، اغلب دانشجویان در تمرکز حین مطالعه، مدیریت زمان و سرعت مطالعه نمرات بالاتری کسب نموده بودند (۱۹).

اگر معدل نیمسال دانشجویان را به عنوان عملکرد تحصیلی آنان در نظر بگیریم ،یافته های پژوهش حاضر نشان داد که در چهار حیطه وضعیت فیزیکی (P=۰/۰٤۷)، توانایی خواندن(P=۰/۰٤۰) ، یادداشت برداری (۰/۰۱٦) و حافظه (۰/۰٤۳)بین دانشجویان با معدل ۱۸تا۲۰ و دانشجویان با معدل‌های ۱٦تا۱۷ و ۱۳تا۱٤ تفاوت معنی داری مشاهده شد.در حقیقت می‌توان گفت که بین عملکرد تحصیلی و عادات مطالعه دانشجویان رابطه وجود دارد .این یافته در مطالعه‌ی ترشیزی و همکاران (۱۱) مطالعه‌ی فریدونی مقدم (۱۲), همچنین مطالعه‌ی بوهلر (۵) و خورشیـد و همکـاران

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

(۱٦) وجود داشت.

در حیطه‌ی توانایی خواندن بین دانشجویان مقطع کارشناسی و مقطع دکترای عمومی تفاوت معنی داری مشاهده شد (P=۰/۰٤٥) به‌طوری که وضعیت دانشجویان کارشناسی بهتر بود. در مطالعه‌ی ترشیزی و همکاران (۱۱) این تفاوت در حیطه‌های حافظه و برگزاری امتحانات مشاهده شد که در این دو حیطه وضعیت دانشجویان مقطع دکترای عمومی بهتر بود.دانشجویانی که در طول ترم مطالعه می‌کردند در حیطه‌های مدیریت زمان، وضعیت فیزیکی، توانایی خواندن، یادداشت برداری، انگیزش یادگیری،برگزاری امتحانات و تندرستی از دانشجویانی که فقط شب امتحان مطالعه می‌کردند وضعیت بهتری داشتند و تفاوت بین این دو گروه معنی دار بود (P=۰/۰۰۱) . بر اساس نتایج مطالعه ترشیزی و همکاران (۱۱)، دانشجویانی که در طـول ترم مطالعه می‌کردند در حیطه‌های مدیریت زمان، وضعیت فیزیکی، یادداشت برداری و انگیزش یادگیری به نسبت کسانی که فقط شب امتحان مطالعه دارند، وضعیت بهتری داشتند. در مطالعه‌ی نبوی و عسگریان (۱٤)بر روی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران، دانشجویانی که در طـول ترم جهـت امتحـان آمـاده می‌شدند عملکرد تحصیلی بهتری داشتند.

در پژوهش حاضر اکثریت دانشجویان (٦۷ درصد) از هر دوکتاب و جزوه به عنوان منابع مطالعه استفاده می‌کردند که نسبـت به دانشجـویانی که فقـط از کتاب یا جزوه استفاده می‌کردند در حیطه‌های مدیریت زمان، وضعیت فیزیکی، توانایی خواندن و انگیزش یادگیری وضعیت بهتری داشتند . در مطالعه نجی (۱۵) بیشتر دانشجویان از جزوه‌های کلاسی به عنوان منبع مهم مطالعه استفاده می‌کردند.

در این مطالعه دانشجویانی که زمان مطالعه آن‌ها بعد ازظهر یا عصر است در کلیه‌ی حیطه‌های مورد مطالعه وضعیت بهتری نسبت به دانشجویانی که در صبح یا شب مطالعه می‌کنند دارند.اما فقط در حیطه‌های یادداشت برداری(P=۰/۰۲۹) و تندرستی(P=۰/۰۱۳) تفاوت معنی‌داری مشاهده شد. نتایج مطالعه‌ی نوریان و همکاران نیز نشان داد که ۸۰ درصد دانشجویان در ساعات عصر و شب به مطالعه می پردازند (۱۷) و در مطالعه‌ی ترشیزی و همکاران (۱۱) وضعیت مطالعه در حیطه‌ی توانایی خواندن در دانشجویانی که درساعات مختلف شبانه روز مطالعه می کردند، نسبت به افرادی که فقط عصرها مطالعه می کنند، بهتر بود که بر خلاف یافته پژوهش حاضر است.باید به این نکته توجه کرد که در ساعات روز دانشجویان در کلاس درس حضور دارند و کمتر به مطالعه می پردازند و ساعات مطالعه آن‌ها معمولا پس از اتمام کلاس‌ها و در عصرها است ، لذا انتظار می‌رود که مهارت‌ها و عادات خود را در این زمان از روز نشان دهند.

نتیجه گیری

بررسی نتایج مطالعه حاضر نشان داد که وضعیت عادات مطالعه‌ی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کردستان در حد متوسط است که مشابه دانشجویان سایر دانشگاههای علوم پزشکی کشور است.این موضوع نشان از نوعی فرهنگ دانشجویی نسبتا یکسان در خصوص عادات مطالعاتی غیر موثر دارد که محل تامل و بررسی است. با توجه به نقش مطالعه در یادگیری و نقش آن بر عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانشجویان و همچنین آینده شغلی آنان این وضعیت مطلوب نیست لذا توجه به این موضوع و برنامه ریزی در جهت بهبود وضعیت مطالعه دانشجویان بسیار ضروری به نظر می رسد. باید در نظر داشت که دانشجویان در دوران تحصیل قبل از دانشگاه مهارت‌ها و عادت‌های صحیح مطالعه را فرا نگرفته اند و این انتظار که مهارت‌ها و عادات مطالعه‌ی آن‌ها در حد عالی باشد تا حدودی دور از واقع بینی به نظر می‌رسد. همچنین به نظر می‌رسد دانشجویان موفق که عملکرد تحصیلی بهتری دارند بیشتر با اتکا به استعداد ها و توانایی‌های فردی و ذاتی خود به این مهم دست یافته‌اند. لذا پیشنهاد می‌شود

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

علاوه بر برگزاری کارگاه‌های آموزشی روش‌های صحیح مطالعه برای دانشجویان در ابتدای ورود آنان به دانشگاه و همچنین در طول دوران تحصیل و استفاده از کارشناسان مجرب آموزش پزشکی و مشاوران تحصیلی ، یک واحد درسی تحت عنوان " عادات و مهارت‌های مطالعه"در برنامه‌ی درسی دانشجویان گنجانده شود. نوحی و همکاران در مطالعه خود اشاره می‌کنند که راهبردهای یادگیری و مطالعه قابل آموزش و یادگیری هستند و با ارتقای این راهبردها احساس رضایتمندی و خودکارامدی در دانشجویان افزایش می‌یابد (۱۸).

همچنین لازم به نظر می‌رسد در خصوص تاثیر محیط‌های یادگیری بررفتارها و عادات یادگیری دانشجویان علوم پزشکی مطالعات بیشتری به‌عمل آید. چون تفاوت بین عادت‌های مطالعاتی دانشجویان ساکن در خوابگاه‌ها و دانشجویان بومی حاکی از نقش محیط های یادگیری و فعالیت‌های برنامه ریزی شده مطالعاتی در کسب عادات مطالعاتی دانشجویان است. فرهنگ خوابگاه‌های دانشجویی به عنوان یکی از محیط های مهم زندگی و یادگیری دانشجویی برپارادیم ذهنی دانشجویان در مورد نحوه‌ی نگرش به تحصیل و مطالعه مؤثر هستند لذا تلاش در جهت ارتقای فرهنگ صحیح مطالعه در خوابگاه‌ها می‌تواند در ارتقای تحصیلی دانشجویان مفید واقع شود.

همچنین از یافته‌های این مطالعه می‌توان محطاطانه نتیجه گرفت که آموزش مدیریت زمان و تفهیم نقش مهم زمان مطالعه به دانشجویان می‌تواند کارایی آن‌ها را تحت تاثیر مثبت قرار داده، حتی عملکرد آن‌ها در آینده‌ی شغلی خود بهبود ببخشد.

از کل یافته های این پژوهش و مقایسه‌ی آن‌ها با سایر مطالعات مرتبط می‌توان به این نتیجه رسید که عادات و مهارت‌های مطالعه دانشجویان موضوع مهمی برای بررسی بوده، نیازمند برنامه ریزی مبتنی بر شواهد از سوی همه مسوولین آموزشی و فرهنگی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور است.

تقدیر و تشکر

از کلیه‌ی دانشجویان و همکاران گرامی که در انجام این مطالعه همکاری کردند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

References

1- Sirohi V. A study of underachievement in relation to study habits and attitudes. *J Ind Edu*.2004; 14-9.

2- Khadivzade T, Seif AA, Valayi N.Relationship of students' study strategies with their personal characteristics and academic background. *IJME*. 2004; 4 (2): 53-61. [Persian]

3- Derossis AM, Rosa DD, Schwartz A, Hauge LS, Bordage G. Study habits of surgery residents and performance on American Board of Surgery In-Training examinations. *Am J Sur* .2004; 188 (3): 230-6.

4- Godellas CV, Hauge LS, Huang R. Factors affecting improvement on the American Board of Surgery In-Training Examination (ABSITE). *Surgery Res*. 2000; 91 (1): 1-4.

5- Boehler ML, Schwind CJ, Folse R. An evaluation of study habits of third-year medical students in a surgical clerkship. *Am J Sur*. 2001; 181 (3): 268-71.

6- Koshan M, Heidare A. Survey of study habits in students of Sabzevar College of Medical Sciences. *J Sabzevar College of Medical Sciences*. 2006; 13: 185-9. [Persian]

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

7- Franklin FA. Study habits of undergraduateeducation students. [Dissertation]. Houston:University of Houston; 2006: 2-8.

8- Karame A. Study habits questionnaire (PSSHI). Tehran: Ravan Tajhiz Sina; 2009:2-5 [Persian]

9- Shams B, Farshidfar M, Hasanzade A. Effect of consulting on improvement of study revenue of subsiding students. *Iranian Journal of Medical Education*. 1379; 1: 35-9

10- Seif AA. Psychology nurture: Learning and teaching psychology. 5th ed. Tehran: Agah; 2001. [Persian]

11- Torshizi M, Varasteh S, Poor Rezaei Z, Fasihi R. Study habits in students of Birjand University of Medical Sciences. *IJME*. 2013; 12 (11) :866-876[Persian]

12- Fereidouni Moghadam M, Cheraghian B. Study habits and their relationship with academic performance among students of Abadan School of Nursing. *Strides in Development of Medical Education.* 2009 Vol. 6(1):22-27[Persian]

13- Rouhani A, Akbari M, Mamavi T. Evaluation of study skills among student of Mashhad Dental School in Academic Year. 2008-2009. *Teb va Tazkieh*. 2010;19(4) : 63-74

14- Nabavi SJ, Asgarian M. Influential factor on learning among students of Azad university.*Medical Science Journal of Islamic Azad University*. 2004; 14(1):41-48.[Persian]

15- Nneji LM. Study habits of Nigerian university students, in Quality Conversations,Proceedings of the 25th HERDSA Annual Conference. 2002 July 7-10.PerthWestern, Australia:490-6.

16- Khurshid F, Tanveer A , Qasmi F. Relationship between study habits and academic achievement among hostel living and day scholars' university students. *British Journal of Humanities and Social Sciences*. 34 2012 Vol. 3 (2)

17- Nourian A, Shah Mohammadi F, Mousavi Nasab S, Nourian A. study skills and habits of the students in Tehran Islamic Azad University of Medical Sciences in the academic year 2008-2009. *Strides Dev Med Educ*. 2011; 7 (2) :104-111

18- Noohi E, Fallahnezhad N, Garoosi B, Haghdoost A. Effect of study-skills training on learning and study strategies, self-efficacy and satisfaction in nursing and midwifery students, Kerman University of Medical Sciences, *Iran. Strides Dev Med Educ*. 2014; 10 (4) :439-449

19- Nourian A, Mousavinasab N, Fahri A, Mohammadzadeh A. Medical students' study skills and habits in Zanjan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education.* 2006; 6 (1) :101-107

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]

Students' Study Skills and Habits and Some Related Factors in Kurdistan University of Medical Sciences

Zarezadeh Y[1], Rasolabadi M[2]

[1] Kurdistan Research Center for Social Determinates of Health, and Medical Sciences Education, Development Center, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
[2] Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj,Iran

Corresponding author : Rasolabadi M, Kurdistan University of Medical Sciences, Sanandaj, Iran
Email:rasolabady@gmail.com
Received: 16 Sep 2014 ***Accepted:*** 19 Oct 2014

Background and Objective: Academic performance is affected by many factors. One of these factors is study habits and study skills. The present study was conducted to determine students' study habits and skills in Kurdistan University of Medical Sciences in the academic year of 2013-2014.

Materials and Methods: This descriptive, cross-sectional study was done on students of Kurdistan University of Medical Sciences students who enrolled in the academic year of 2013-14. The study population was 324 subjects, but a total of 245 questionnaires were analyzed. Data was collected using a standardized questionnaire and Palsane & Sharma Study Habits Inventory (PSSHI) and was analyzed using SPSS statistical software. Descriptive statistics and absolute and relative frequency of variables wre used. For quantitative variables, mean and standard deviation were used. Independent t-test, Pearson correlation coefficient, as well as logistic regression analysis was used to investigate the effect of different factors on study habits.

Results: The mean of total score of students' study habits was 45.8 ± 11.1. Average score for girls was 46.1 ± 11.4 and for boys was 45.4 ± 10.8 that was not statistically significant between the two (p=0.62, t=0.49). Comparing the different fields of study habits in both "genders", results indicated that in note-taking field (t = 2.46, p = 0.015) and health (p = 0.028, t = 2.20) girls had superiority over boys. Results showed that students who used just books or class pamphlets at the same time were in better situation and this difference was statistically significant (p = 0.001).

Conclusion: The results of this study showed that the study habits of students of Kurdistan University of Medical Sciences are at the average level which is similar to other medical science universities of the country. Including a course entitled "Study Skills and Habits" in curriculum is recommended.

Keywords: Study habits, Study skills, PSSHI, Medical students

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.17.12.4]